A „Vidéki Aktív Tanulás” (Rural Action Learning, RAL) módszere

Cser János – Kalmárné Hollósi Erika – Johanna Schockemöhle

Kulcsszavak: aktív tanulás, regionális tanulás, regionális potenciál, vidék identitástudata, helyi termék.

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A képzés, az oktatás a vidékfejlesztés fontos eszköze. A képzettségi szint emelkedésével a vidéken élők azon képessége is fejlődik, hogy jobban felismerjék a környezetükben rejlő gazdasági-társadalmi lehetőségeket. A regionális potenciál – melynek egyik eleme a vidék identitástudata – minél szélesebb körben történő megismertetése és kiaknázása alapozhatja meg a vidéki térségek fenntartható fejlődését. A tanulmány az aktív tanulás (Rural Action Learning, RAL) módszertani megközelítésének ismertetését követően bemutatja a Nyugat-dunántúli Régióban végzett, a regionális értékek és adottságok, helyi termékek ismeretét vizsgáló felmérés eredményeit. Elmondható, hogy a megkérdezettek jelentős hányada nem ismeri, hogy milyen növényeket termelnek, illetve milyen élelmiszer-ipari termékeket állítanak elő lakókörnyezetükben. Ezen az aktív tanulás módszere segíthet: egy működő gazdaság, élelmiszer-ipari kisüzem meglátogatásával, közvetlen tapasztalatszerzéssel meg lehet ismertetni a mezőgazdaság és élelmiszer-feldolgozás jelentőségét, a helyi gazdaságok munkáját, valamint az általuk előállított termékeket. A gazdaságok, élelmiszer-feldolgozó üzemek szempontjából új bevételi forrás teremtésére a RAL programok csak közvetve voltak alkalmasak. A programokban ugyanakkor a résztvevők megismerhették a helyi üzemeket és az általuk előállított termékeket, ami a gazdaságoknak, feldolgozóknak lehetőséget nyújtott termékeik népszerűsítésére.

BEVEZETÉS

Az elmúlt években, évtizedekben dinamikus társadalmi változásoknak lehettünk tanúi, melyek legfontosabb elemei a tudásalapú társadalom kialakulása, az információs és kommunikációs technikák rohamos elterjedése, a társadalmi létformák pluralizálódása és polarizálódása, az Európai Unió minőségi és mennyiségi bővülése, a régiók jelentőségének növekedése és a globalizáció előretörése – csak néhányat említve a meghatározó tényezők közül. Ezek jelentősen – és sokszor negatív irányban – hatnak a vidéken élő és dolgozó lakosságra. Az új ismereteket, új képességeket az oktatási intézményeknek rugalmasan szükséges követni, illetve fel kell vállalniuk a szükséges új tudásanyag közvetítését. Ennek formája az iskolarendszerű oktatás, vagy az iskolarendszeren kívüli, non-formális tanulás.

A *Nemzeti Alaptanterv* (NAT) szerint a tanárok feladata, hogy megismertessék a diákokkal a gazdaság működésének mechanizmusát, nem elhanyagolva a „betegségeket” sem (infláció, munkanélküliség, globalizáció negatív vonatkozásai stb.). A NAT szerint a helyi viszonyok bemutatása és megvitatása, a vidékfejlesztés egyes kérdéseinek megbeszélése helyi tanári kezdeményezésen alapulhat (*NAT, 2003*).

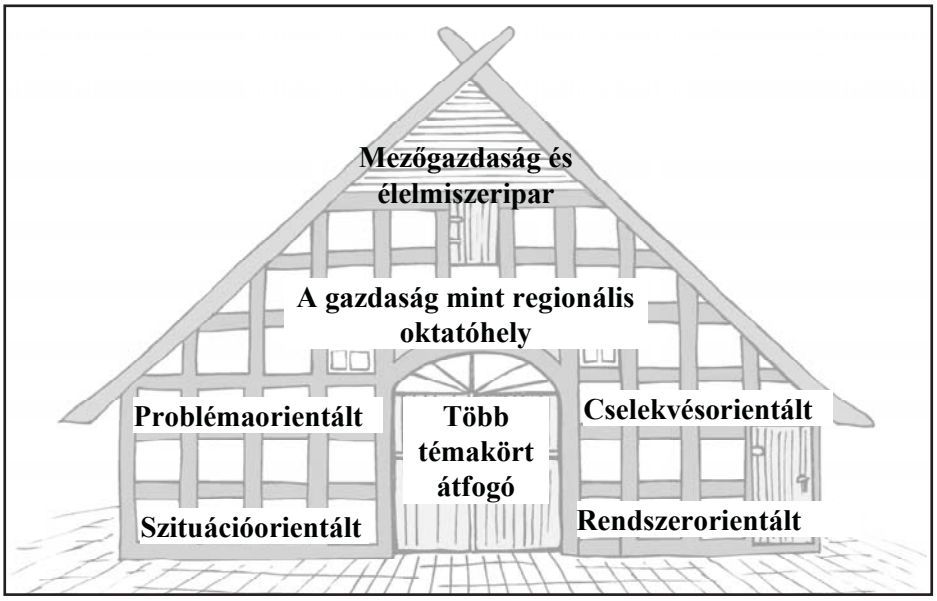
Az alap- és középfokú képzésben ugyanakkor mind az időbeli, mind a költségvetési korlátok akadályozzák, hogy a diákok valóban megismerhessék szűkebb lakóhelyük gazdaságát, az ott élő emberek és a környezet társadalmi és gazdasági adottságait, igényeit. Kevés tankönyv, tanári kézikönyv vagy oktatási segédanyag áll rendelkezésre; a vidékfejlesztés, mezőgazdasági termelés és élelmiszer-előállítás, helyi termékek témakörökre a tanárok csak egy-egy tantárgy keretében tudnak időt szakítani. A vidéki életminőség javításával, helyi kulturális-gazdasági-társadalmi értékek megismertetésével foglalkoznak az elsősorban felnőtt korosztályt megcélzó Népfőiskolák, melyek oktatási profilja a mezőgazdasági, közéleti, szakképzési, környezetvédelmi, egészségnevelési és szociális területeket öleli át (*Bordás, 2007*).

A VIDÉKI AKTÍV TANULÁS MÓDSZERE

Az élethosszig tartó tanulás, mint tanulási forma nem korlátozódhat csak az intézményesített oktatási rendszerre. A „Gondolkodj globálisan – cselekedj lokálisan" koncepció elképzelhetetlen iskolán kívüli tanulás nélkül. A régió, amelyben a gyerekek, a fiatalok élnek és tanulnak, olyan fizikai közeg, ami a tapasztalatszerzésnek, az élmények megélésének a helyszíne, s amely érdeklődést és kíváncsiságot ébreszt. Ez az alapja azoknak az elgondolásoknak és ismereteknek, amelyek a tanulási folyamatot elősegíthetik, illetve elindíthatják. A jövő kihívásainak megfelelni tudó oktatás és képzés, valamint a vidék elméleti határterületéhez kapcsolódik didaktikai szempontból a *„Vidéki Aktív Tanulás" (Rural Action Learning, RAL)* koncepció. Az ALICERA (*Action Learning for the Competence and Identity of Rural*

I. ábra

A mezőgazdasági üzem, mint a regionális tanulás helyszíne: didaktikai lehetőségek

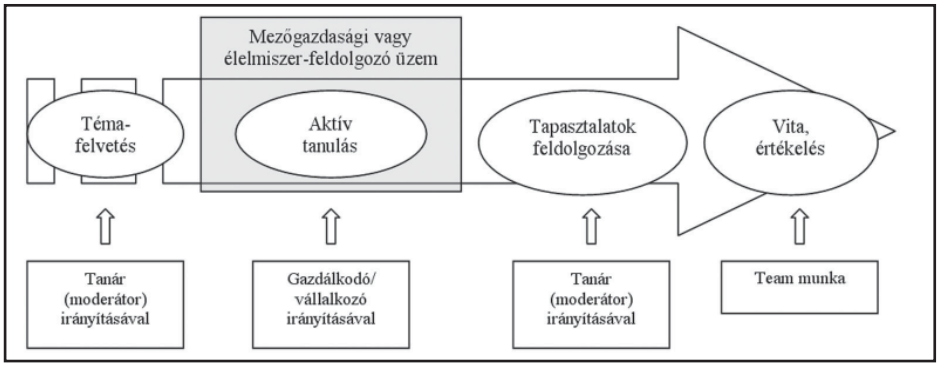
Forrás: ALICERA projekt dokumentáció, saját szerkesztés, 2006

Areas) INTERREG IIIC projekt keretében kidolgozott és elterjesztett módszer, a vidéki aktív tanulás célja a valós élethelyzetekre alapozó, a tanulási folyamatban részt vevőket középpontba helyező képzés. Az iskolai és az iskolán kívüli aktív tanulás célja a régiók belső forrásainak, adottságainak és a lehetőségeknek a megismertetése és tudatosítása, az aktív tanulási folyamatban részt vevő diákok és felnőttek bevonása a regionális termelési, fejlesztési folyamatokba.

A RAL koncepciónak két elméleti alappillére van: a regionális aktív tanulás, valamint a fenntartható fejlődésre irányuló képzés. A tanulási folyamat olyan helyszíneken zajlik, amelyek alkalmasak a tapasztalatszerzésre és az élményszerű iskolán kívüli tanulásra, például falu, gazdaság, értékesítő szövetkezet, méhészet, pékség, múzeum, völgy, erdő stb. (1-2. ábra).

2. ábra

Az aktív tanulás folyamata

Forrás: saját szerkesztés, 2008

A gazdaság, mint az iskolán kívüli tanulás helyszíne, élményszerző, felfedező és aktív cselekvési terület lehet a gyermekeknek, a fiataloknak és a felnőtteknek egyaránt (3. ábra). Ez a helyszín hozzájárulhat ahhoz, hogy a fiatalok (mint a jövő vásárlói) megismerhessék az élelmiszerek útját, mivel csak az segíthet a jövőben a kritikus fogyasztói magatartás és tudatos táplálkozás kialakulásában, ha alapos ismeretekkel rendelkezünk a termékek eredetéről, az előállítás és a feldolgozás fajtájáról és módjáról (*Pichler, 2006*). A mezőgazdasági üzem mint az oktatás helyszíne, olyan ökológiai és ökonómiai üzemi folyamatokat is jelent, melyeket a valóságban tanulmányozni lehet, ütköztetni lehet a különféle nézőpontokat, s rendszerorientált gondolkodásra készteti a tanulókat. Ennek során az életkornak megfelelően lehetőség van a témakörök és a szempontok differenciálására (részfolyamatok vagy teljes termelési folyamat nyomon követése).

Valamennyi cselekvésorientált tanulási momentumnak a fenntartható fejlődés érdekeit kell szolgálnia. „A fenntartható fejlődés tanítása több mint környezetvédelem. A fenntartható fejlődés oktatását az Agenda 21 szerint kell elvégezni azzal a céllal, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés társadalmi irányelveinek megvalósításához, és az embereket rávegye, hogy képesek legyenek tevékenyen részt venni egy ökológiailag elviselhető, jó gazdasági teljesítményt nyújtó és társadalmilag igazságos környezet kialakításában, figyelembe véve a globális szempontokat is." (*Hauenschild et al., 2005, 43. o.*)

3. ábra

Aktív tanulás a gyakorlatban: nézni, tapasztalni, kipróbálni

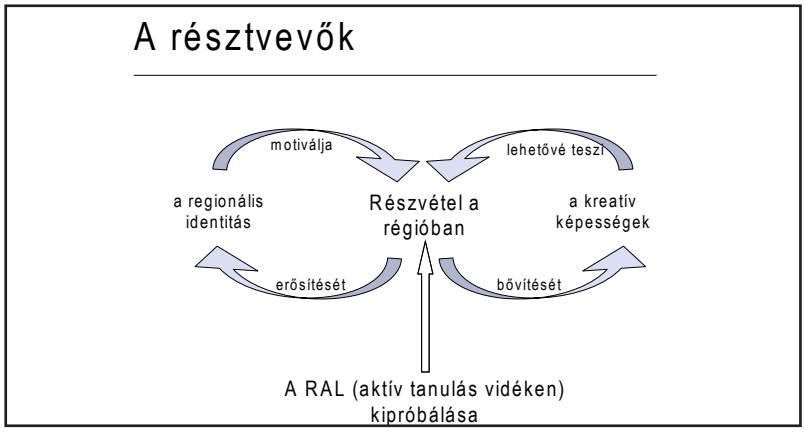
„A fenntartható fejlődés képzési programot úgy kell felépíteni, hogy a tanulók megszerezhessék azokat a képességeket, melyek alkalmassá teszik őket arra, hogy aktívan és felelősségteljesen közreműködjenek a világtársadalom jövőbeli formálásában, és a saját életükben is megteremthessék az igazságosabb és környezetkímélő fejlődést. A fenntartható fejlődés oktatásának a célja a kreativitási képesség megszerzésének fogalmában testesül meg." (*BLK-Programm 21, 1999, 10. o.*)

De Haan megállapította, hogy „a fenntartható fejlődés oktatásának a legnagyobb problémája annak a meghatározásában rejlik, hogy (....) mit tartalmazzon, és milyen módszereket alkalmazzanak a képzés során." (*de Haan, 2001. citat. Hauenschild – Bolscho, 2005, 46. o.*)

Szoros összefüggés figyelhető meg a fenntartható fejlődés oktatása és a regionális tanulás között, hiszen a fenntartható fejlődés oktatása elősegíti a régióban élő emberek aktív részvételét a helyi folyamatokban. Ehhez szükséges, hogy ugyanabban a régióban valósuljon meg a témafelvetés (képzés), a motiváció és az érdeklődés felkeltése, amelyikben élnek. A tanuláshoz, újabb ismeretek megszerzéséhez a motivációt lényegében az egyén vidéki identitása irányítja (4. ábra).

4. ábra

A „vidéki identitás", a „kreativitási képesség" és a régióban való együttműködés kölcsönhatásainak modellezése

Forrás: Schockemöhle, 2006, ALICERA projekt dokumentáció

A „Vidéki Aktív Tanulás" módszer kidolgozására és tesztelésére, *Lettország, Magyarország, Ausztria, Franciaország és Németország* vidéki régióiban történő bevezetésére az ALICERA INTERREG IIIC „Aktív tanulás az identitás és kompetencia érdekében Európa vidéki területein" projekt (2005-2007) keretén belül került sor. A módszer célja, hogy erősítsék a vidéken élő emberek kreatív képességeit és a vidéki identitást, ezáltal elősegítsék, hogy a vidéki lakosság bekapcsolódjon a régió fenntartható fejlődésébe. További célok között szerepelt olyan új bevételi források felismerése és kiaknázása, melyek a mezőgazdaság, az élelmiszer-gazdaság, az oktatás és a turizmus összekapcsolódásából adódnak.

A VIZSGÁLATI MÓDSZER ÉS EREDMÉNYEI

A vidéki identitás szintjének felméréséhez a klasszikus, ún. Pre-Post-Test-Design (előzetes/utólagos megkérdezés) módszert alkalmaztuk, mennyiségi és minőségi adatok gyűjtésével. A kérdőíves és személyes interjúk során mennyiségi és minőségi adatgyűjtés is történt, melynek a struktúráját úgy alakítottuk, hogy azonos tartalmú szempontokat más-más szemszögből kommentálják – egyrészről a RAL-programok résztvevői, másrészről pedig a programok lebonyolítói, a multiplikátorok fejtették ki véleményüket. A Pre-Post felmérésben használt kérdőíveket életkorspecifikus változatokban készítettük el. A 13-18 éves korosztályból 323, a 18 év feletti korosztályból 268 értékelhető kérdőív érkezett vissza az *NYME MÉK Szaktanácsadó és Továbbképző Intézetbe.*

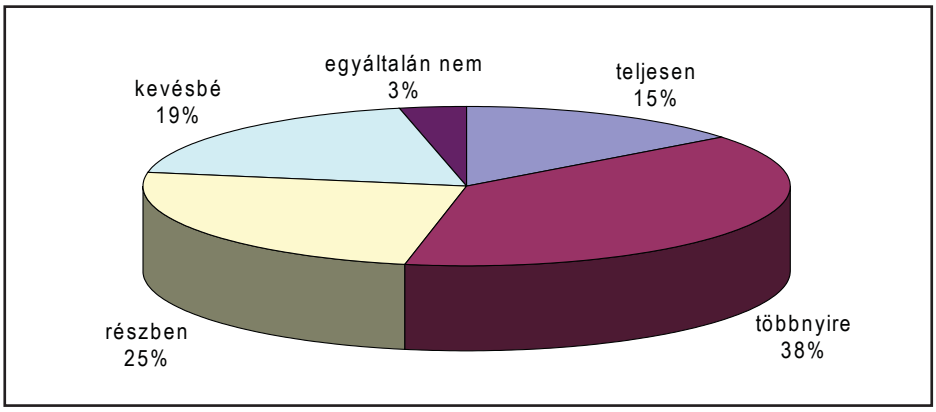
Az „Aktív Vidéki Tanulás" módszertani megközelítésének értékelését a multiplikátorok – gazdálkodók, általános és középiskolai tanárok – segítségével végeztük el. Az adatok feldolgozásában közreműködtek *Lakatos Anita* és *Papp Szilvia* okleveles agrármérnökök.

Annak ellenére, hogy a megkérdezett 13-18 éves diákok többsége mezőgazdasági, illetve élelmiszer-ipari középszintű oktatásban vesz részt, a válaszadók jelentős hányada nem ismeri a környezetében található mezőgazdasági, élelmiszer-ipari termékeket (5-6. ábra).

5. ábra

„Ismerem a környékbeli gazdák által termesztett legfontosabb növényeket."

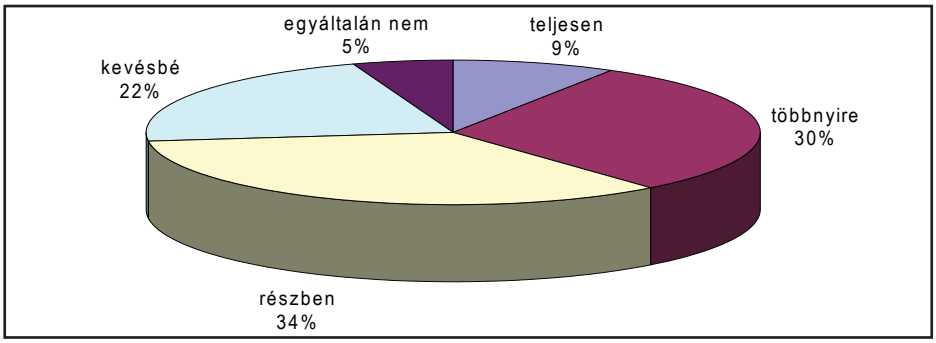
(13-18 évesek)

Forrás: saját vizsgálatok, 2006-2007

6. ábra

„Ismerem, hogy a környéken milyen élelmiszereket állítanak elő."
(13-18 évesek)

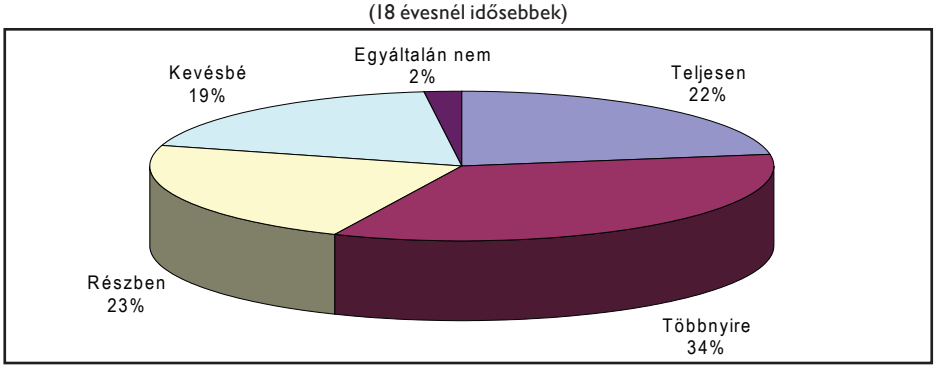

Forrás: saját vizsgálatok, 2006-2007

A 18 év feletti korosztályban végzett vizsgálatok a helyi mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek ismertségéről a fiatalabb korosztály válaszaihoz hasonló eredményeket hoztak (7-8. ábra).

7. ábra

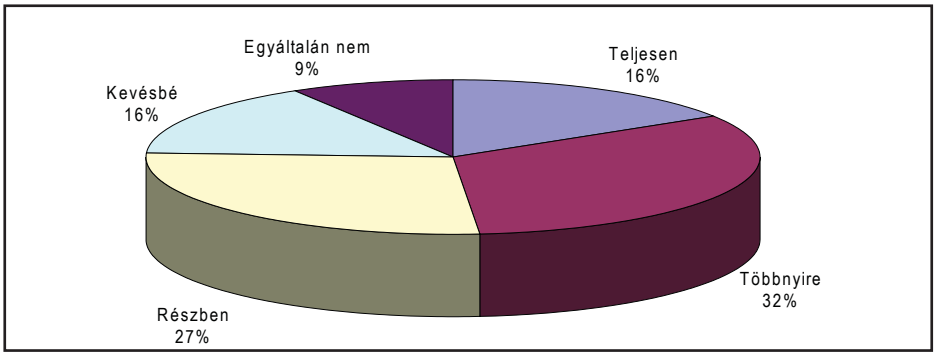
„Ismerem a környékbeli gazdák által termesztett legfontosabb növényeket."
(18 évesnél idősebbek)

Forrás: saját vizsgálatok, 2006-2007

8. ábra

„Ismerem, hogy a környéken milyen élelmiszereket állítanak elő."
(18 évesnél idősebbek)

Forrás: saját vizsgálatok, 2006-2007

A helyben előállított, illetve tradicionális élelmiszerek ismerete kulcsfontosságú része a vidéki életforma fennmaradásának, hiszen a kisüzemi élelmiszer-termelés megélhetési forrást jelenthet a gazdálkodók és családjaik, valamint a falvakban élők számára.

1. táblázat

A 13-18 éves fiatalok helyi aktivitása

(M. e.: %)

Válaszok	elég gyakran	egy-kétszer	ha lesz lehetőség, legközelebb	talán legközelebb	nem vennék részt
Próbálom rávenni a szüleimet, hogy olyan élelmiszert vásároljanak, amit a környéken állítanak elő	7,7	28,2	17,6	27,6	18,9
Több megmozdulásban benne vagyok (pl. fiatalok számára több szabadidős program)	20,1	26,9	14,9	18,9	19,2
Részt veszek helyi megmozdulásokban, mint pl. szemétgyűjtés az utcában vagy egy erdőben	10,5	22,6	18,6	23,2	25,1
Részt veszek egy újság vagy magazin szerkesztésében (pl. iskolai újság)	3,4	11,1	19,2	55,1	11,1

Forrás: saját vizsgálatok, 2006-2007

A megkérdezett fiatalok közel harmada (28,5%) nem tagja semmilyen helyi egyesületnek, szervezetnek. Az aktívabbak elsősorban a helyi sportegyesületben tagok (27,2%), de népszerűek a tánc- és színjátszó csoportok (8,1%) is. A helyi zenekari tagság (3,3%) és a helyi hagyományőrző egyesületek (1,8%) kevésbé vonzzák a fiatalokat (1. táblázat).

Sajnálatos módon a felnőtt korosztály kevésbé aktív a helyi közösségekben, mint a fiatalok. A válaszadók 45%-a nem tagja semmilyen helyi klubnak vagy egyesületnek, és mindössze 12% válaszolta azt, hogy több szervezetben is aktív. A legnépszerűbbek egyértelműen a helyi sportklub, valamint az önkéntes tűzoltó-egyesületek.

A 13-18 éves diákok véleménye szerint nagyon fontos, hogy ismerjék az élelmiszer-előállítás és a mezőgazdaság szerepét és helyzetét. Ez azt tükrözi, hogy érdekli őket a régiójuk gazdasági helyzete, hiszen egy nap ők maguk is részt vehetnek a gazdaság átalakításában, vagy gazdálkodókká válhatnak. A válaszok azt mutatják, hogy szeretnek falun, vidéken élni, ennek ellenére nem vesznek részt teljes aktivitással környezetük életének alakításában. Ritkán vesznek részt társadalmi megmozdulásokban, illetve azok szervezésében. Szembetűnő az is, hogy nem igazán fogyasztanak helyi termékeket, illetve nincsenek tisztában ennek fontosságával (2. táblázat).

A felnőtt válaszolókban már tudatosult egyrészt a környezet védelmének, másrészt a helyi alapanyagok felhasználásán alapuló helyi termék-előállításnak a jelentősége. Ugyanakkor érdekes, hogy míg a fiatalok több mint harmada szerint fontos a környéken előállított mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek és a termelési-piaci helyzet megismerése, addig a felnőttek mindössze 23,5%-a gondolkodik hasonlóképpen (3. táblázat).

2. táblázat

Különböző szempontok elfogadottsága (13-18 éves válaszadók) (M. e.: %)

Válaszok	teljesen	többnyire	részben	kevésbé	egyáltalán nem
Érdekel, hogy milyen volt az élet és a munka a múltban, a falumban/városomban	24,1	29,7	26,0	13,6	6,5
Ha a jövőben egészséges élelmiszereket szeretnénk, akkor már ma is foglalkoznunk kell a talaj állapotával, a víz és levegő minőségével	57,2	22,5	12,5	5,6	2,2
A családom vásárlói magatartásától is függ, hogy 20 év múlva lesznek-e olyan kis üzletek, ahol helyi termékeket is lehet venni	11,5	33,6	32,4	15,9	6,5
Engem érdekel, hogy más országokban hogyan élnek az emberek vidéken	19,8	28,2	24,8	18,9	8,4
A jövőben nehézséget jelent, hogy a földön mindenki számára jusson elegendő élelmiszer	20,2	36,0	27,6	11,5	4,7
Szerintem fontos, hogy ismerjük a mezőgazdaság és az élelmiszer-előállítás helyzetét a környezetemben/régióban (pl. méhészet, borászat helyzete)	35,0	27,9	20,4	13,6	3,1
A falumban/városomban akkor várhatok változásokat, ha másokkal együtt teszünk is ezekért a változásokért	35,3	31,9	19,5	10,8	2,5
Ha helyi/regionális termékeket vásárol a család, azzal támogatni tudjuk a helyi gazdákat és élelmiszer-feldolgozókat	22,9	31,3	28,8	13,0	4,0

Forrás: saját vizsgálatok, 2006-2007

3. táblázat

Különböző szempontok elfogadottsága (felnőtt válaszadók) (M. e.: %)

Válaszok	Teljesen	Többnyire	Részben	Kevésbé	Egyáltalán nem
Érdekel, hogy milyen volt az élet és a munka a múltban, a falumban/városomban	23,5	34,7	26,9	11,6	3,4
Szerintem a gazdálkodók foglalkozzanak a mezőgazdasággal, a természetvédők a környezettel és az élelmiszer-feldolgozók az egészséges élelmiszerrel. Ha mindenki össze-vissza foglalkozik mással is, mint a szakterülete, akkor lehetetlenség lesz valamit is elérni	41,0	20,9	20,9	10,1	7,1
Ha a jövőben egészséges élelmiszereket szeretnénk, akkor már ma is foglalkoznunk kell a talaj állapotával, a víz és a levegő minőségével	65,3	23,9	7,1	1,9	1,9
Az én vásárlói magatartásomtól is függ, hogy 20 év múlva lesznek-e olyan kis üzletek, ahol helyi termékeket is lehet venni	37,3	25,7	22,4	11,2	3,4
Engem érdekel, hogy más országokban hogyan élnek az emberek vidéken	15,7	28,4	30,2	13,8	11,9
Szerintem fontos, hogy ismerjük a mezőgazdaság és az élelmiszer-előállítás helyzetét a környezetünkben/régióban	23,5	28,0	35,1	12,3	1,1
Egy gazdálkodó sikere nemcsak a termőföld termékenységétől függ, a piaci árak is befolyásolják a működését	38,4	36,6	17,5	5,6	1,9
Ha helyi/regionális termékeket vásárolok, azzal támogatni tudom a helyi gazdákat és élelmiszer-feldolgozókat	33,6	32,1	26,5	5,6	2,2
Ha a világ más tájáról érkező élelmiszert vásárolok, akkor ezzel az ottani, vidéken élő emberek gazdasági helyzetére is hatással vagyok	14,2	28,7	41,0	12,3	3,7
A jövőben nehézséget jelent, hogy a földön mindenki számára jusson elegendő élelmiszer	21,3	27,3	30,7	14,2	6,4

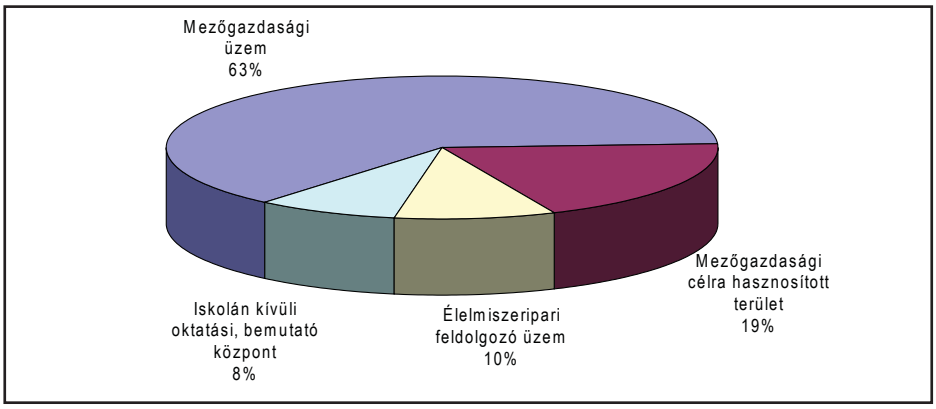
Forrás: saját vizsgálatok, 2006-2007

AZ „AKTÍV VIDÉKI TANULÁS" MÓDSZERTANI MEGKÖZELÍTÉS ÉRTÉKELÉSE

Az ALICERA-Projekt keretében végzett kiértékelésben megvizsgáltuk, mennyire volt hatékony eszköz a RAL koncepció a kreativitás és vidéki identitás erősítésében. Ennek keretében 18 RAL multiplikátorral (az aktív tanulási folyamatot levezénylő, módszertanilag-szakmailag felkészített tanár, gazdálkodó) készítettünk interjút (személyes vizsgálat). Multiplikátorként a Nyugat-dunántúli Régióban tevékenykedő gazdálkodók, élelmiszer-feldolgozással (helyitermék-előállítással) foglalkozó vállalkozók, általános, illetve középiskolai tanárok vettek részt a programban. A vizsgálatok eredményét a 4-6. táblázatban foglaltuk össze.

9. ábra

RAL-rendezvények, aktív tanulás helyszínei

Forrás: Schockemöhle, 2006

4. táblázat

A vidéki identitás erősítése célkitűzés eredményei a válaszadók százalékában (több válasz lehetséges)

A RÉSZTVEVŐK újra felfedezik a régiójukat. Olyasmit ismernek meg a régiójukban, amiről eddig nem tudtak. Meglepődnek, lelkesednek azért, hogy van valami a közvetlen környezetükben, ami eddig rejtve volt.	100
… megismerik, milyen élelmiszereket termelnek a környékükön, mit kell tenni a minőségi termék-előállítás érdekében.	100
… most először keresnek fel egy mezőgazdasági vagy/és élelmiszer-ipari üzemet, ami nagyon intenzív és pozitív élményt ad, és emocionálisan a régióhoz köt.	94
… jobban értékelik a régióban megtermelt élelmiszereket, nagyobb hajlandóságot mutatnak helyi termékek vásárlására. Könnyebben felismerik a régióban készült termékeket és ezt a vásárlásaiknál figyelembe veszik.	78
… jobban kötődnek a régiójukhoz, mert kapcsolódási pontokat és összefüggéseket találnak a saját életük és a vidéki emberek élete és munkája között.	55
… újra felfedezik az élet számára nélkülözhetetlen természeti környezetet. Felismerik az élelmiszer-előállítás és a természeti erőforrások minősége közötti összefüggést.	46
… megismerik saját szerepüket és lehetőségeiket a régióban, felismerik annak határait.	22
… megtanulják jobban értékelni és megóvni a természetes erőforrásokat, a vízbázist és a talajt..	22
… könnyebben felismerik a vidéki élet és a munkavállalási lehetőségeket.	17

Forrás: Schockemöhle, 2006

5. táblázat

A valós szituációban folytatott tanulás szerepe a válaszadók százalékában (több válasz lehetséges)

A valódi helyszíneken folytatott tanulás személyes és közvetlen élményt eredményez, ami a résztvevőket emocionálisan érinti. Ezeknek az élményeknek a hatása erős. Az ilyen körülmények között megszerzett tudás maradandó, és kihat a mindennapok tevékenységeire is.	100
Minden érzékszervet érint. A résztvevők az élelmiszer-előállítás és -feldolgozás folyamatának részesei lehetnek. A gazdaságban végzett tevékenységek során olyan tapasztalatokat szereznek, melyeket nem felejtenek el, és a hétköznapi tevékenységeikre is hatással van.	83
A komplex valóság csak a helyszínen folytatott tanulással fogható fel. A média sokféle formában szolgáltat információt, de ezek csak részinformációk, melyek a helyszíni tanulással válnak összerakhatóvá.	25

Forrás: Schockemöhle, 2006

6. táblázat

A cselekvésorientált tanulás szerepe a válaszadók százalékában (több válasz lehetséges)

Fontos, hogy a résztvevők aktívan közreműködhetnek, és értelmes tevékenységekbe kapcsolódhatnak be.	94
Mindig a résztvevők érdeklődési köréhez és ismereteihez igazodik a témakör.	78
Biztonsági okokból és azért, mert a mező- és élelmiszer-gazdaságok erősen gépesítettek, a résztvevők nem mindig vonhatók be a gyakorlati tevékenységekbe, illetve csak kísérővel ismerkedhetnek meg az üzemmel.	55
A célok elérésének a feltétele az egyénre szabottan irányított, önálló és felfedező jellegű tanulás.	42
A résztvevők számára biztosítva van, hogy saját maguk is felfedezéseket tegyenek.	33

Forrás: Schockemöhle, 2006

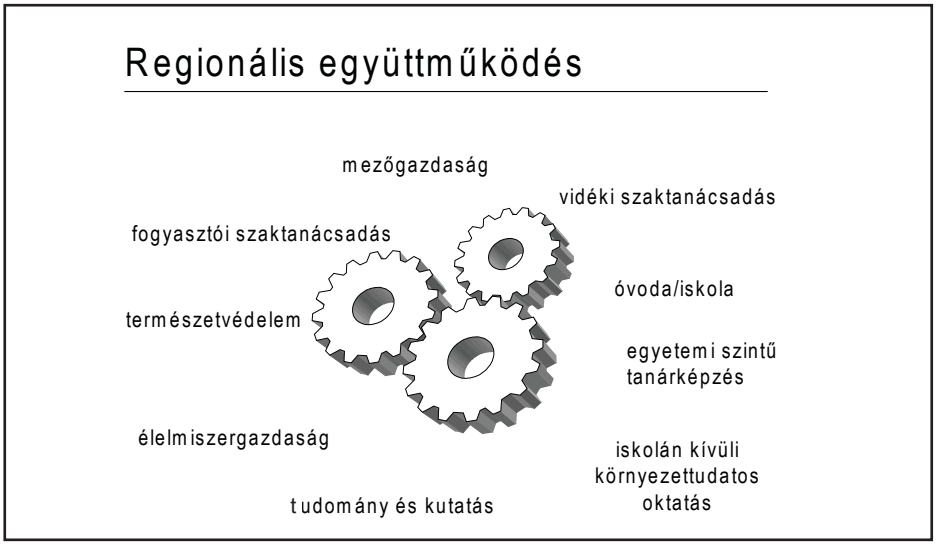
Fontosnak tartjuk a helyi, régióban előállított termékek megismertetését, népszerűsítését a vidéken élők körében. Különböző helyi programok segítségével ösztönözni kell a fiatalokat arra is, hogy környezetük védelmére jobban odafigyeljenek, vállaljanak aktív szerepet lakó- és munkakörnyezetük alakításában.

A helyi termékek népszerűsítésének egyik módja a termékbemutatók szervezése, helyi rendezvények keretében. Az érdeklődők itt megismerhetik a helyi gazdaságokban előállított termékeket, esetleg kedvezményesen megvásárolhatják az adott termékeket. Valószínű, hogy akinek ízlett a termék, legközelebb is keresni és vásárolni fogja ezeket a helyi specialitásokat. További ösztönző tényező lehet annak tudatosítása, hogy vásárlásával a helyi gazdaságokat és élelmiszer-feldolgozókat, tehát a helyi munkaerőt támogatja.

Mindezen feladatokban kiemelt szerephez jutnak a szaktanácsadók, akik segíthetnek ilyen helyi rendezvények szervezésében és lebonyolításában, valamint részt vehetnek – elsősorban középfokú oktatási intézményekkel együttműködve – helyi oktatási programok kidolgozásában. A szaktanácsadók jelenthetik a kapcsot a gazdaságok és élelmiszer-feldolgozók, valamint az iskola között (10. ábra).

10. ábra

A RAL megvalósításban részt vevő intézmények

Forrás: saját szerkesztés, 2008

A RAL (aktív vidéki tanulás) módszer eredményesnek bizonyult a résztvevők kreativitásának és vidéki identitásának erősítésében, és azoknál a résztvevőknél volt különösen hatásos a módszer, ahol a kreativitás és a vidéki identitás kezdetben gyenge volt. A RAL programok időtartamának (1-8 óra) az életkor esetében volt szerepe, de az nem volt igazolható, hogy annál hatékonyabb egy program, minél hosszabb ideig tart. Sokkal jelentősebb a programok didaktikai-módszertani szerkezete, valamint a helyszínen történő tanulás előkészítése és a tapasztalatok utólagos feldolgozása.

FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

(1) BLK-Programm 21 – Bildung für eine nachhaltige Entwicklung (Hrsg.) (1999): Orientierungshilfen für die Erstellung einer Präambel und Empfehlungen/Richtlinien zur „Bildung für eine nachhaltige Entwicklung“ in allgemein bildenden Schulen. Bonn – (2) Bordás I. (2007): Az iskolai felnőttoktatás kapcsolódási lehetőségei a szakképzés iskolai és iskolán kívüli rendszeréhez. http://www.oki.hu, letöltés: 2007.02.15. – (3) Hauenschild, K. – Bolscho, D. (2005): Bildung für nachhaltige Entwicklung in der Schule. Ein Studienbuch. Lang: Frankfurt a. M. – (4) Nemzeti Alaptanterv 1995., 2003-as felülvizsgálat – (5) Pichler, G. (2006): Iskola a farmon program Ausztriában. „Az oktatás szerepe a vidékfejlesztésben” nemzetközi konferencia, Mosonmagyaróvár, CD kiadvány – (6) Schockemöhle, J. (2006): ALICERA projekt dokumentáció, kézirat